

27 027**Parlementair Contactplan 2000****Nr. 1****VERSLAG**

Vastgesteld 22 februari 2000

Algemeen

Van 10 tot en met 13 januari 2000 waren delegaties uit de Staten van Aruba, uit de Staten van de Nederlandse Antillen en uit de vaste commissies voor Nederlands-Antilliaanse en Arubaanse Zaken uit de beide Kamers der Staten-Generaal te Curaçao bijeen in het kader van het parlementair contactplan. De delegatie uit de Staten-Generaal was als volgt samengesteld:

Schuurman (plv. voorzitter van de delegatie), Braks, Roscam Abbing-Bos (allen Eerste Kamer), Rosenmöller (voorzitter van de delegatie), Gortzak, Van der Knaap, Van Middelkoop, Scheltema-de Nie, Te Veldhuis.

Voorafgaande aan de besprekingen te Curaçao bezocht een kleine afvaardiging uit deze delegatie, daartoe uitgenodigd door de bestuurscolleges van de drie Bovenwindse eilanden Sint Maarten, Saba en Sint Eustatius, deze eilanden om zich op de hoogte te stellen van de gevolgen van de orkaan Lenny, die hen in de maand december 1999 had getroffen. Deze afvaardiging bestond uit de leden Schuurman (leider van de afvaardiging), Braks, Gortzak en Te Veldhuis. Deze leden werden tijdens dit werkbezoek vergezeld van de leden van de Staten van de Nederlandse Antillen Abrahams, Atacho, Look en Martina.

Alvorens door middel van publicatie van de gezamenlijke Slotverklaring verslag uit te brengen van de besprekingen in contactplanverband, brengt de afvaardiging naar de Bovenwindse eilanden beknopt verslag uit van haar werkbezoek.

Werkbezoek aan Sint Maarten, vrijdag 7 januari 2000

Tijdens een rondrit over het eiland en in gesprekken met eilandbestuurders en getroffen inwoners werd de situatie op het eiland veelal als moeilijk gekenschetst. Een belangrijk probleem is de verzekeraarbaarheid van het eiland tegen stormschade. Waren premies en eigen risico na de orkaan Luis al fors gestegen, nu dreigen verzekeringsmaatschappijen zich zelfs geheel terug te trekken. Dit vergroot de aantrekkelijkheid van het eiland voor inversteerders zeker niet, temeer daar ermee rekening wordt gehouden dat zich in dit deel van het Caraïbisch gebied ook in de naaste toekomst met enige regelmaat orkanen zullen blijven voordoen. Dat

schade aan gebouwen echter ook kan worden beperkt blijkt uit nieuw- en vernieuwbouw die orkaanbestendig wordt genoemd. Zo bleken woningen voor lagere en middengroepen (met huren van 300 tot 1000 NafI) en orkaanbestendig vernieuwde scholen door Lenny nauwelijks beschadigd, terwijl (uiteraard minder zorgvuldig gebouwde) «shantytowns» en een oude school vrijwel waren weggevaagd. Het eilandsbestuur wil orkaanbestendig bouwen sterk gaan aanmoedigen, maar heeft nog geen antwoord op de vraag hoe de armste bewoners van het eiland in dit opzicht uit de problemen geholpen kunnen worden. Ter voorkoming van orkaanschade in de toekomst wordt voorts gepleit voor de ondergrondse aanleg van kabels en voor sterke verbetering van de afwaterings- en rioleringsystemen.

In dit verband werd door het bestuurscollege van Sint Maarten een vergelijking gemaakt met het Franse deel van het eiland, Sint Martin, waar ondanks de geringere kans op orkanen wegens een gunstiger geografische ligging, degelijker en dus meer orkaanbestendig wordt gebouwd. Oorzaak daarvan is zeker ook het Franse systeem van defiscalisation, op grond waarvan een belastingvrijdom geldt voor in Frankrijk verdiend geld dat in de départements d'outre mer wordt geïnvesteerd.

De orkaan Lenny heeft een forse aanslag gedaan op de beschikbare hotelcapaciteit van Sint Maarten; van de oorspronkelijk aanwezige capaciteit van 4000 bedden werd de capaciteit door Luis al gereduceerd tot 3000. Na Lenny telt Sint Maarten nog slechts 1500 hotelbedden. Daarmee is een belangrijke bron van inkomsten van het eilandgebied ernstig ondermijnd. Weliswaar is het cruistoerisme weer op het oude niveau, maar hoteltoeristen besteden, zo heeft de ervaring geleerd, dagelijks het zevenvoudige van de cruisepassanten. Tot slot nam de afvaardiging kennis van de grote schade die door Lenny is aangericht aan de haven en aan de daar afgemeerde boten en schepen.

Tijdens de informatieve besprekingen met eilandelijke politici werd o.a. nader ingegaan op het voorgenomen referendum, dat zal plaatsvinden op 23 juni 2000. Binnen de eilandsraad bleek nog enig verschil van mening te bestaan over de vraag wie hun stem mogen uitbrengen (ook in het buitenland woonachtige Sint Maartenaren, zoals studenten?) en over het aantal stemronden dat zal plaatsvinden. Het referendum zal de inwoners in ieder geval de mogelijkheid geven zich uit te spreken over 4 opties:

- de status quo
- deel van geherstructureerde Nederlandse Antillen
- autonoom land binnen het Koninkrijk
- 100% onafhankelijk

Werkbezoek aan Saba en Sint Eustatius, zaterdag 8 januari 2000

De verwoestende werking van de orkaan Lenny was ook op Saba direct en duidelijk zichtbaar: het luchthavenkantoortje was in zijn geheel weggeblazen en grote delen van het tropische regenwoud bleken te zijn vernietigd. Als de natuur zich al geheel zal herstellen dan zal dat vele jaren vergen. Herstel van het zwaar beschadigde kleine hospitaal op Saba zal weliswaar in financieel opzicht geen onmogelijke opgave zijn, zorgen leven op het eiland wel over de toekomst van de gezondheidszorg, waarop de laatste jaren sterk bezuinigd is.

Het eiland Sint Eustatius, ofschoon ogenschijnlijk minder zwaar getroffen dan Saba, kampt met een door Lenny veroorzaakt probleem dat een bedreiging kan gaan vormen voor het voortbestaan van het eiland op lange termijn. De orkaan heeft nl. een geheel strand met bijna onherstelbare gevolgen weggeslagen en heeft de erosie onder de «cliffs» van Fort Oranje dramatische vormen doen aannemen. Naar de mening van de

afvaardiging zijn vooral ten aanzien van deze laatste ontwikkeling op korte termijn noodmaatregelen nodig.

Financiële aspecten

Ten behoeve van wederopbouw en herstel van de schade op de Bovenwinden heeft de Nederlandse regering een bedrag van Hfl. 10 mln (= Naf. 8mln.) aan noodhulp beschikbaar gesteld. Daarvan is Naf. 6,9 mln aan Sint Maarten overgemaakt en Naf. 1,2 mln. aan Saba. De Nederlands-Antilliaanse regering heeft Naf. 5 mln. beschikbaar gesteld. Naf. 1,4 mln daarvan is gestort ten behoeve van de Stichting Rampenfonds Nederlandse Antillen; de verdere verdeling luidde als volgt: Saba: 360 000, Sint Eustatius: 1 mln, Bonaire:186 000, Curaçao: 1,7 mln, Sint Maarten: 260 000.

Van de zijde van Aruba werd een bedrag van Naf. 1 mln. ontvangen, terwijl een grote bank te Curaçao het eilandgebied steunde met Naf. 100 000.

Voor de wederopbouw die op alle eilanden van de Nederlandse Antillen moet plaatsvinden stelde de Nederlandse regering een bedrag van Hfl. 50 mln (= Naf. 40,7 mln) beschikbaar. Dit bedrag had de Nederlands-Antilliaanse regering begin januari 2000 als volgt verdeeld (steeds Naf. 1): 28,5 mln Sint Maarten, 7,5 mln Saba, 3,1 mln Sint Eustatius, 1,2 mln Bonaire en 150 000 Curaçao.

Van diverse zijden werd de afvaardiging voorgehouden dat het hulpbedrag dat Nederland beschikbaar stelde (Hfl. 50 mln) niet voldoende zal zijn om alle schade te herstellen en alle noodzakelijke wederopbouwactiviteiten te verrichten. Dit hulpbedrag zou vooral als startvoorziening moeten worden gezien. Ook indien meer Nederlandse financiële hulp gegeven zal worden, blijven vele eilandbewoners, vooral op de Bovenwindse eilanden, nog met grote privé-problemen kampen; velen van hen zijn niet of onvoldoende verzekerd en zijn onvoldoende draagkrachtig om geleden schade op eigen kosten te herstellen.

De leider van de delegatie,
Rosenmöller

De plv. leider van de delegatie,
Schuurman

De griffiers van de delegatie,
Van Overbeeke
Nieuwenhuizen

Slotverklaring

Contactplanbijeenkomst 10 t/m 13 januari 2000 te Curaçao

Inleiding

In de periode van 10 tot en met 13 januari hebben de parlementaire delegaties van Nederland, de Nederlandse Antillen en Aruba elkaar in het kader van het parlementair contactplan te Curaçao ontmoet, in een minibijeenkomst. Deze minibijeenkomst had als centraal thema: het ouderenbeleid.

Voorafgaande aan de besprekingen hebben de drie delegaties hun opwachting gemaakt bij de Gouverneur van de Nederlandse Antillen, mr. J.M. Saleh.

Naast de besprekingen in tripartiete verband hebben allereerst de delegaties van Nederland en van de Nederlandse Antillen ook in bipartiet verband overlegd over de financiële en economische situatie van de Nederlandse Antillen en over de jeugd- en jongerenproblematiek. Hiervoor werd tijdens een bezoek aan de Centrale Bank, door de President van de Bank een nuttige en interessante inleiding gehouden over de huidige toestand van 's lands financiën.

Vervolgens hebben de delegaties van Nederland en Aruba eveneens in bipartiet verband met elkaar van gedachten gewisseld over enkele actuele onderwerpen. Het ging hier om de afbouw van de ontwikkelings samenwerking, de implementatie van het rapport Calidad, het toelatingsbeleid van Nederland, de financieel-economische situatie op Aruba, de onderhandelingen over een nieuw LGO-verdrag en het drugsbeleid van Nederland.

De delegaties hebben in het kader van het centrale thema van deze bijeenkomst, ook een complementair werkbezoek gebracht aan de stichting «Birgen di Rosario», die op Curaçao al vele jaren actief is op het gebied van de zorg voor ouderen. Voorts zijn de delegaties ontvangen door Minister-president Pourier en leden van de Raad van ministers. Daarbij is interessante informatie verstrekt ten aanzien van de inspanningen die de Antilliaanse Regering zich getroost om de financiële situatie van het land te verbeteren.

In afzonderlijk presidiumoverleg is verder van gedachten gewisseld over de planning van de volgende contactplanbijeenkomst.

De delegaties kijken met voldoening terug op een geslaagde ontmoeting waarin de besprekingen in een prettige sfeer, in alle openheid en in zeer goede verstandhouding hebben plaatsgevonden. De delegaties willen nogmaals het belang van dit regelmatig contact onderschrijven.

Ouderenbeleid

Gesprek met de Raad voor Ouderenbeleid

De door het Bestuurscollege van Curaçao in september 1997 ingestelde Raad voor het Ouderenbeleid heeft de drie delegaties op hun verzoek in een informatieve bijeenkomst ingelicht over zijn werkzaamheden. De Raad heeft tot taak beleidsinitiatieven aan te dragen die een bijdrage kunnen vormen aan de praktische vormgeving van het ouderenbeleid op Curaçao. Dit beleidsterrein is eigenlijk vrij nieuw en heeft langzamerhand meer aandacht gekregen nadat een aantal demografische ontwikkelingen zich steeds duidelijker aftekende. Die ontwikkelingen betreffen in de eerste plaats de vergrijzing die zich onder de Curaçaose bevolking voordoet. In zekere zin is zelfs sprake van een dubbele vergrijzing: niet alleen stijgt het aantal ouderen gestaag, ook bereiken deze ouderen hogere leeftijden dan vroeger het geval was. In de tweede plaats vindt op Curaçao een

ontwikkeling plaats die wordt aangeduid met het begrip «ontgroenen»: een toenemend aantal jongeren verlaat Curaçao om ergens anders een leven op te bouwen.

In de afgelopen anderhalf jaar van zijn bestaan heeft de Raad voor het Ouderenbeleid een zestal beleidsprioriteiten geformuleerd, waaraan de overheid in samenwerking met particuliere instellingen en betrokkenen aandacht zou dienen te geven. Die prioriteiten zijn:

- de ontwikkeling van een zorgbeleid voor ouderen in de ruime zin van het woord
- verbetering van de preventieve en curatieve gezondheidszorg aan ouderen
- het ontwikkelen van een voorlichtingsbeleid ten behoeve van ouderen, en mensen die in de nabije toekomst tot deze bevolkingsgroep zullen gaan behoren
- het in kaart brengen van de terreinen waarop wetgeving op het gebied van het ouderenbeleid nodig is
- het ontwikkelen van alternatieven voor een blijvende en gegarandeerde financiering van die activiteiten die vallen onder het ouderenbeleid
- het opzetten van een databank, die gegevens verschaft waarop beleidsmaatregelen kunnen worden gebaseerd
- het ontwikkelen van wettelijke kwaliteitseisen met betrekking tot de opvang en zorg voor ouderen.

Op grond van de demografische gegevens die de Raad heeft verzameld is het duidelijk dat de zorg voor de ouderen in Curaçao in de zeer nabije toekomst een steeds groter beslag zal leggen op de financiële middelen van het eiland Curaçao. Telde Curaçao in 1999 circa 18 820 personen van 60 jaar en ouder (12,8% van de totale bevolking) in 2010, resp. 2020 zal dit aantal zijn gestegen tot resp. 26 202 (19%) en 33 772 (27%).

Op dit ogenblik bedragen de jaarlijkse lasten van het eilandgebied Curaçao op het gebied van de ouderenzorg 13 miljoen. Dit bedrag zal dus ongetwijfeld stijgen. Daarnaast wordt het eiland jaarlijks geconfronteerd met een stijgende uitgavenpost voor de betaling van de kosten verbonden aan de medische zorg aan onverzekerden, waarvan ouderen eveneens een groeiende groep uitmaken.

De toenemende vergrijzing en de hogere levensverwachting zullen naar verwachting verder leiden tot een andere soort van gezondheidsproblemen; de ouder wordende inwoners van Curaçao zullen meer en meer behoefte krijgen aan verpleging en verzorging, de behoefte aan zorg zal verschuiven van intramurale naar extramurale zorg. Thuiszorg en mantelzorg zullen in de toekomst een steeds groter deel van de zorgvraag uitmaken.

Sluit deze ontwikkeling naar meer en betere thuiszorg goed aan bij het uitgangspunt van het Curaçaose ouderenbeleid – de individuele onafhankelijkheid en zelfredzaamheid en de gezondheid van de oudere, die zo lang mogelijk in zijn of haar eigen omgeving moet kunnen blijven – dit uitgangspunt zelf komt de laatste jaren meer en meer onder druk te staan door het feit dat steeds meer vrouwen gaan werken waardoor ouders en/of schoonouders niet langer op opvang door hun (schoon)kinderen kunnen rekenen.

De uitbreiding en verbetering van voorzieningen in de thuiszorg hebben niet alleen grote financiële gevolgen, maar kent ook andere consequenties. Er zal behoefte ontstaan aan nieuw personeel en aan een verbetering van de opleiding voor deze mensen. Ook deze behoeften kunnen uiteraard alleen worden gerealiseerd als er voldoende financiële middelen voor beschikbaar zijn. De zorgelijke situatie rond de overheidsfinanciën maken het noodzakelijk dat aan dit onderdeel van het ouderen-

beleid prioriteit wordt gegeven. Veel van de activiteiten zullen overigens, net als op dit ogenblik het geval is, niet kunnen plaatsvinden zonder de inzet van vrijwilligers en de hulp die vanuit de kerken wordt geboden. En terwijl de ontwikkeling van een effectief ouderenbeleid welhaast uitsluitend een probleem van financiële aard lijkt, moet niet uit het oog worden verloren dat het vooral het welzijn en het geluk van huidige en toekomstige ouderen is dat de drijfveer vormt voor de ontwikkeling van dit beleid.

Tripartiet Overleg

Tijdens de werkvergaderingen is door de verschillende delegaties stilgestaan bij de voorzieningen die beschikbaar zijn ten behoeve van ouderen in de drie landen. Daarbij bleek dat de problematiek zowel in Nederland als op de Nederlandse Antillen en Aruba in wezen dezelfde is, maar dat de situatie onderling vrij veel verschillen vertoont.

Door de drie delegaties is in de eerste plaats onderstreept dat de kwestie van het ouderenbeleid wellicht op dit moment nog niet de noodzakelijke prioriteit heeft gekregen, maar dat het, gezien de demografische ontwikkelingen en de te verwachten vergrijzing, van groot belang is dat hierbij nu reeds wordt stilgestaan. De Nederlands-Antilliaanse en Arubaanse delegaties wezen er in dit verband op dat de discussie hierover dank zij de agendering op deze Contactplanbijeenkomst, in hun eigen land is gestimuleerd.

Door de demografische ontwikkelingen (de naoorlogse «babyboom») en door de sterk verbeterde medische zorg zal in de komende decennia het aantal ouderen in de samenleving zowel getalsmatig als percentueel sterk toenemen. Dit betekent dat een steeds groter beroep gedaan zal worden op voorzieningen die het leven voor ouderen kwalitatief op een hoog peil kunnen houden. De vraag is daarbij wie primair verantwoordelijk is voor het welzijn van de ouderen. Traditioneel nemen de kinderen de zorg voor de ouders op zich en voelen zij zich als eerste verantwoordelijk. Dit is in Nederland al langere tijd niet meer een vanzelfsprekendheid, en ook op de Nederlandse Antillen en Aruba blijkt hier een kentering in te komen. De opmerking werd gemaakt dat de zorg voor de ouders een cultuuraspect lijkt, maar het feit dat naarmate de voorzieningen toenemen de bereidheid tot zorg afneemt, ontkracht deze stelling.

Deze ontwikkeling vereist dan ook meer en andere voorzieningen in de toekomst. Bij de prioriteitstelling voor het soort voorzieningen dat geboden moet worden geldt als uitgangspunt dat ouderen zolang mogelijk zelfstandig moeten blijven wonen (bijvoorbeeld met de veelbelovende mogelijkheden van de nieuwste gerontechnologie), de kans moeten krijgen om onderdeel uit te blijven maken van de samenleving als geheel (o.a. in het arbeidsproces) en recht hebben op elementaire gezondheidszorg zoals de rest van de bevolking.

De Nederlandse situatie met betrekking tot ouderen is zodanig dat weliswaar een veelheid aan voorzieningen bestaat, maar dat de financiering hiervan problematisch is. Ook laat de situatie op de arbeidsmarkt een tekort aan deskundig personeel zien. Deze problemen zullen in de toekomst alleen nog maar groter worden. De oplossing moet gevonden worden in het verlengen van de zelfstandigheid, door middel van thuis- en mantelzorg, maar ook wordt gedacht aan maatregelen waardoor ouderen langer op de arbeidsmarkt actief kunnen blijven, zowel o.a. door voortgaande scholing als door flexibilisering van de arbeidsmarkt.

Op Aruba is de pensioengerechtigde leeftijd 60 jaar, en ontvangen alle burgers die deze leeftijd bereikt hebben een overheidspensioen (AOV) van max. Afl. 900, echtparen Afl. 1515. De zorg voor ouderen wordt hier nog

primair als een verantwoordelijkheid van de familie en de sociale gemeenschap beschouwd. Daarnaast zorgt de overheid voor professionele voorzieningen zoals verpleeghuizen, die voor 100% gesubsidieerd worden. Het te voeren ouderenbeleid dient gericht te zijn op geluk, respect, erkenning en waardering van de ouderen. Het beleid moet meer inhouden dan alleen het creëren van meer rechten en meer geld voor ouderen. Overwogen moet worden bestaande leeftijdsdiscriminerende regelgeving af te schaffen. De Arubaanse delegatie is van mening dat de particuliere sector een bijdrage zou moeten leveren aan de uitvoering van het ouderenbeleid. Het ouderenbeleid is immers een nationale aangelegenheid waarbij diverse belangengroeperingen betrokken moeten worden. (Im)materiële aspecten die moeten worden betrokken bij de definitie van het ouderenbeleid zijn o.a. vereenzaming, aangepaste huisvesting, stille armoede, nationale bewustwording en langere participatie in het arbeidsproces.

Een punt van discussie is nog de financiering van de medische zorg, maar hiervoor is een algemene ziektekostenverzekering in ontwikkeling, waardoor een basispakket voor de medische zorg beschikbaar komt voor iedereen.

De beschikbare voorzieningen voor de ouderen op de Nederlandse Antillen zijn per eiland verschillend. De centrale overheid heeft een wettelijke plicht tot het verstrekken van een ouderdomsvoorziening, maar deze is laag, Naf. 482 per maand. Dit bedrag is feitelijk te laag om van rond te komen. De financiering van de zorg als zodanig is ondergebracht bij de eilandelijke overheden, die zorgcontracten afsluiten met zorginstellingen. De delegatie van de Nederlandse Antillen merkte op dat er behoefte is aan een structurele financiering van deze zorg, opdat de continuering gewaarborgd is. Voorts werd gewezen op de dringende behoefte aan dagopvang, aan thuiszorg en aan aangepaste huisvesting. De Nederlands-Antilliaanse delegatie wil er met nadruk op wijzen dat de door de Raad voor het Ouderenbeleid genoemde prioriteiten evenzeer van toepassing zijn op Bonaire, Sint Maarten, Saba en Sint Eustatius.

De ziektekostenverzekering voor werkenden is weliswaar geregeld, maar er blijft nog een categorie over die een zogenaamde pp-kaart (voor minvermogenden) heeft en waarvoor geen goede ziektekostenverzekering bestaat.

In de Nederlandse Antillen bestaat geen verplichting voor bedrijven om een pensioenvoorziening te treffen voor hun werknemers. Dit betekent dat er werknemers zijn, bijvoorbeeld in de hotelsector, die na een lange staat van dienst toch niet op een pensioenvoorziening kunnen rekenen en dus terugvallen op de AOV. Het streven is gericht op de totstandkoming van een verplichte pensioenregeling voor deze werknemers.

Conclusies:

- a. Met het oog op de komende vergrijzingproblematiek is het een goede zaak dat reeds nu beleid wordt ontwikkeld gericht op het garanderen van een minimum voorzienniveau voor ouderen. In elk van de landen zal een sociaal bestaansminimum moeten worden vastgesteld. Uitgangspunt hierbij moet zijn dat ouderen zolang mogelijk hun zelfstandigheid kunnen behouden, met behulp van bijvoorbeeld de nieuwste gerontechnologie en andere voorzieningen in de eigen wijk en gericht op participatie in de eigen leefomgeving.
- b. De overheden dan wel familie, burens of de sociale omgeving houden ook in de toekomst een verantwoordelijkheid voor de zorg voor ouderen waarbij elke oudere kan rekenen op de beschikbaarheid van de essentiële voorzieningen.

Daarnaast moet de solidariteit tussen ouderen onderling en andere leeftijdsgroepen zoveel mogelijk gestimuleerd worden. Tevens zou onderzoek moeten worden gedaan naar de mogelijkheden tot het scheppen van fiscale incentives voor verzorging door familie, partners of anderen in de naaste omgeving van ouderen.

- c. Al dan niet middels fondsvorming dient de financiering van de oudedagsvoorziening (AOV/AOW) voor de toekomst veilig gesteld te worden.
- d. Het te voeren ouderenbeleid dient gebaseerd te zijn op concrete gegevens.

Bipartiet Nederland – Nederlandse Antillen

De financieel-economische situatie van de Nederlandse Antillen

In het vervolg op het overleg over de financieel-economische situatie van de Nederlandse Antillen tijdens het minicontractplan in september 1999 in Nederland hebben de delegaties van de Nederlandse Antillen en Nederland het overleg over dit onderwerp voortgezet. Teneinde de discussie voor te bereiden brachten de delegaties uit de beide landen een bezoek aan de Bank van de Nederlandse Antillen; enkele leden van de Arubaanse delegatie waren bij dit bezoek als waarnemers aanwezig. De Regering is volop bezig het Nationale Herstelplan ten uitvoer te brengen. Zo is inmiddels de verhoging van de omzetbelasting van 2 naar 5% geëffectueerd en zijn maatregelen genomen om het ambtenarenapparaat in verregaande mate af te slanken. Voorts is de vakantie-uitkering voor overheidspersoneel voor de komende twee jaren gehalveerd, zijn de periodieke salarisverhogingen voor het overheidspersoneel voor de komende twee jaren opgeschort, is de indexering van de ambtenaren-salarissen opgeschort en is de wachtgeldperiode voor overheidspersoneel terug gebracht van 4 naar 2 jaren.

De Bank van de Nederlandse Antillen gaf de delegaties een overzicht van de stand van zaken van de economische ontwikkeling in het jaar 1999. Daarbij kwam het volgende beeld naar voren. De economie kende in 1999 een negatieve groei van 1,3% terwijl de werkloosheid steeg naar een percentage van 16,3%.

De begroting van de Centrale overheid liet in 1999 een tekort zien van Naf. 105,3 mln. Het totale begrotingstekort van het Land en de elandgebieden bedraagt voor het jaar 2000 Naf. 231 mln. Duidelijk is dat een dergelijk tekort niet langer te financieren valt, enerzijds omdat de rentelasten niet langer kunnen worden gedragen door de overheid, anderzijds omdat de kapitaalmarkt niet langer bereid en in staat is de overheid hierin bij te staan. Het Internationaal Monetair Fonds (IMF) is van mening dat een reductie van het begrotingstekort absolute prioriteit moet hebben. Het IMF stelt dat de Nederlandse Antillen dient te voldoen aan de geldende internationale standaarden en komt op grond daarvan tot een reductie van het tekort tot Naf. 100 mln.

Het IMF stelt dat naast de tekortreductie hoge prioriteit moet worden gegeven aan de volgende zaken:

- investeringen in infrastructuur
- privatisering van overheidsdiensten en bedrijven
- afslanking van het ambtenarenapparaat
- verbreding van de economische basis van het land.

In de maand maart 2000 zal verder overleg plaatsvinden tussen de regering van de Nederlandse Antillen en het IMF over de bereikte

resultaten en over de vorderingen met betrekking tot de uitvoering van het Nationaal Herstelplan.

De Nederlandse delegatie constateert een breed bestuurlijk en politiek draagvlak op de Antillen om nu echte structurele oplossingen te bereiken. Deze ontwikkeling moet vanuit Nederland worden bemoedigd. Het is echter de autonomie en de eigen verantwoordelijkheid van de Nederlandse Antillen om, begeleid door het IMF, zelf concrete uitvoeringsplannen, beleidsmaatregelen en regelgeving te maken ter uitvoering van het Herstelplan.

De Nederlandse delegatie toont zich bereid om te bevorderen dat de Nederlandse Antillen bij de uitvoering van het economisch herstelbeleid en flankerend beleid vanuit Nederland positief worden gefaciliteerd en/of begeleid door middel van bijvoorbeeld financiële, technische en/of personele ondersteuning, in de volgorde dat de Nederlandse Antillen de eerste stap zetten en Nederland kort daarna de tweede. Het Herstelprogramma zal streng en strak, maar ook sociaal rechtvaardig moeten plaatsvinden. De Nederlands-Antilliaanse delegatie sluit zich hierbij aan. In de laatste week van 1999 werden een aantal belangrijke fiscale regelingen tot stand gebracht om te komen tot een nieuw fiscaal raamwerk, gericht op het opheffen van het onderscheid in fiscale behandeling tussen lokale en buitengaats maatschappijen. Hierdoor kunnen de Nederlandse Antillen met meer kans op succes andere landen benaderen voor het aangaan van belastingverdragen. De invoering van het nieuwe fiscaal raamwerk heeft echter, zonder verdere geëigende acties, voor de Nederlandse Antillen een belastingderving tot gevolg (o.m. door de verlaging van de inkomsten- en winstbelasting). De Nederlandse en de Antilliaanse delegaties dringen daarom nogmaals bij de regeringen van Nederland en van de Nederlandse Antillen aan op voortvarendheid met de aanpassing van de Belastingregeling voor het Koninkrijk (BRK). Voorts vertrouwt men er op dat Nederland de Nederlandse Antillen zal ondersteunen voor wat betreft het sluiten van belastingverdragen met andere landen.

Een knelpunt dat de Nederlands-Antilliaanse regering daarnaast aan de orde heeft gesteld is de slecht functionerende inning van belastingen, waardoor het land inmiddels een achterstand heeft opgelopen. Juist in de huidige zorgelijke financieel-economische situatie zou dit knelpunt snel moeten worden aangepakt. Aan Nederland is daarom verzocht op dit punt extra technische bijstand te verlenen.

Van groot belang acht de Bank van de Nederlandse Antillen dat de door de regering te treffen maatregelen niet alleen effectief zijn, maar ook zodanig worden gepresenteerd dat het bedrijfsleven en de burgers het vertrouwen in de economie terug krijgen. De maatregelen moeten daarom ook een duurzaam karakter hebben. Pas dan zal ook het streven van de regering om in het jaar 2002 de begroting weer in evenwicht te hebben werkelijkheid kunnen worden.

Buitenlandse betrekkingen

Met betrekking tot de consulaten-generaal in de Caraïbische regio hebben de Nederlandse Antillen de wens geuit dat het Koninkrijk nagaat of het mogelijk is meer Antilliaans personeel te benoemen op deze consulaten, teneinde onder meer het kooptoerisme naar de Nederlandse Antillen effectiever te bevorderen.

De jeugd- en jongerenproblematiek

Bij de in september 1999, te Den Haag gehouden minicontactplan-bijeenkomst hebben de delegaties *het jeugd- en jongerenbeleid* als centraal thema behandeld. Daarbij is ook aandacht geschonken aan het vraagstuk van de migratie van jongeren uit de Nederlandse Antillen. Men

heeft toen ook onderkend dat deze ontwikkeling zich zal blijven voordoen zolang de economische verschillen tussen de Nederlandse Antillen en Nederland zo groot zijn. De delegaties waren het over eens dat gezocht moet worden naar vormen waarin de probleemjongeren zich thuis kunnen voelen en perspectief kunnen krijgen in de Nederlandse samenleving. Daarna is, in oktober 1999, door de Tweede Kamer een motie aangenomen waarin de Nederlandse regering wordt verzocht reeds nu de noodzakelijke voorbereidingen te treffen opdat aanvullende juridische instrumenten medio 2000 kunnen worden ingezet, ter regulering van de komst naar Nederland van Antilliaanse jongeren. Als voorbeeld van zo'n instrument werd genoemd: een toelatingsregeling met beperkende vestigingscriteria.

In het voorjaar van 2000 is ook een evaluatie voorzien van de *nota Migratie Antilliaanse jongeren*. De delegaties hebben ook vernomen dat de Antilliaanse en de Nederlandse regering zeer recent een protocol zijn aangegaan, waarbij afspraken zijn gemaakt over de aanpak door beide landen van het vraagstuk van de migratie van jongeren. Naar men heeft begrepen zouden afspraken zijn gemaakt over onder meer de voogdijregeling, het verplichte inburgeringstraject in de Antillen en de controle vóór het uitreizen.

Beide delegaties onderkennen de noodzaak aandacht te geven aan de jeugd- en jongerenproblematiek in het algemeen en het migratieprobleem in het bijzonder. Men vindt het een goede zaak dat inspanningen worden gedaan om de jongeren weerbaarder te maken, zodat zij aan de ene kant, wanneer zij toch besluiten zich in Nederland te vestigen, niet bij voorbaat kansloos worden in de voor hen vreemde maatschappij. Aan de andere kant, zo menen de delegaties, moet men ook aandacht schenken aan de groep kwetsbare jongeren die deze stap niet nemen en gewoon in eigen land blijven. Door middel van een integrale aanpak van de jeugd- en jongerenproblematiek moet ervoor gezorgd worden dat ook deze groep, betere perspectieven wordt geboden. De Nederlandse Antillen hebben al een nationaal jeugdbeleidsplan vastgesteld. Vanwege de penibele financiële situatie, lukt het niet om dit nationaal beleidsplan integraal uit te voeren. De delegaties achten het belangrijk dat in het kader van de ontwikkelingsamenwerkingsrelatie, voldoende middelen worden vrijgemaakt om de spoedige realisatie van dit beleidsplan daadwerkelijk mogelijk te maken.

Voor wat betreft de aanpak van het vraagstuk van de migrerende jongeren, kijken de delegaties met belangstelling uit naar de wijze waarop een en ander op korte termijn in de praktijk wordt uitgewerkt. Men gaat ervan uit dat bij het treffen van eventuele maatregelen deze steeds zorgvuldig op hun rechtsstatelijkheid worden getoetst. De door Nederland en de Nederlandse Antillen te nemen maatregelen mogen in geen geval van dien aard zijn dat zij op gespannen voet komen te staan met enig internationaal verdrag op het terrein van de fundamentele rechten en vrijheden van de mens.

Ook benadrukken de delegaties het belang van de bevordering van de remigratie.

De delegaties wachten de verdere ontwikkeling met belangstelling af en nemen zich voor in de komende bijeenkomst in mei a.s. dit onderwerp weer op de agenda te plaatsen. Daarbij zal men trachten dit vraagstuk uitvoerig te behandelen.

Overigens vragen de delegaties aandacht voor een garantie voor een correcte toepassing door de Nederlandse gemeenten van de inburgeringregeling voor Antillianen.

Volgens de Nederlands-Antilliaanse delegatie verdient het aanbeveling om de relatie nader te onderzoeken tussen het Nederlands drugsbeleid en de criminaliteit onder Antilliaanse jongeren zowel in Nederland als in de Nederlandse Antillen.

Bipartiet Nederland – Aruba

Afbouw van de ontwikkelingsamenwerking

Door de Arubaanse delegatie is benadrukt dat gemaakte afspraken door Nederland dienen te worden nageleefd temeer omdat Aruba bij de opstelling van zijn begroting daarmee rekening houdt terwijl eenzijdige afwijking van gemaakte afspraken in dat opzicht problemen schept en dus het door de overheid uitgestippelde beleid niet uitgevoerd kan worden. De Nederlandse delegatie heeft zich bereid verklaard om bij de Nederlandse regering aan te dringen opdat de gemaakte afspraken in de toekomst zullen worden nageleefd.

De implementatie van rapport Calidad

De Arubaanse delegatie heeft een uiteenzetting gegeven van de stand van zaken en heeft beloofd dat zodra de tweede voortgangsrapportage hierover gereed is deze aan de Nederlandse delegatie zal worden toegezonden.

De financieel-economische situatie op Aruba

De Arubaanse delegatie heeft gesteld dat door de Arubaanse regering reeds enige tijd een beleid wordt gevoerd dat vruchten afwerpt, bovendien staan er nog enkele exercities op stapel zoals onder andere een VUT-regeling en nieuwe pensioenregeling voor ambtenaren, die uiteindelijk zullen moeten bijdragen tot verbetering van de overheidsfinanciën. Ter zekerheidstelling van de financiële positie van de ouderen op Aruba in de toekomst zullen er binnenkort discussies gevoerd worden over onder meer de wijziging van de pensioengerechtigde leeftijd en/of de hoogte van de te betalen pensioenpremie.

Nieuw LGO-verdrag

De Arubaanse delegatie heeft een beroep gedaan op de Nederlandse delegatie om bij de Nederlandse regering en Nederlandse Europarlementsliden aan te dringen om bij de onderhandelingen voor een nieuwe LGO-regeling, de belangen van de Caraïbische delen van het Koninkrijk degelijk te behartigen. De Nederlandse delegatie heeft toegezegd bij de Nederlandse regering na te gaan wat haar inzet is bij de komende onderhandelingen voor de totstandkoming van de nieuwe LGO-regeling.

Drugsbeleid

De Arubaanse delegatie heeft gesteld dat dankzij agressieve wetgeving ter bestrijding van de drugshandel en het witwassen van drugsgelden, alsmede de effectieve inzet van onder meer de kustwacht, douane en de kustpatrouille, Aruba door de Verenigde Staten van Amerika van de zwarte lijst is afgevoerd. De laatste maanden zijn echter op de luchthaven op Aruba een groot aantal koeriers die op doorreis waren naar Amsterdam, aangehouden. De Arubaanse delegatie heeft opgemerkt dat het grote aantal drugskoeriers dat op Aruba wordt aangehouden een zware druk uitoefent op de middelen die beschikbaar zijn voor de instandhouding van het Korrektie Instituut Aruba. De Arubaanse delegatie heeft een beroep gedaan op de Nederlandse delegatie om te bevorderen dat aan de Nederlandse zijde van het drugstraject maatregelen worden genomen die potentiële koeriers in die mate afschrikken dat die ook een bijdrage zouden kunnen leveren aan de afname van het aantal drugskoeriers dat op doorreis van de Arubaanse luchthaven gebruik maakt. De Nederlandse delegatie onderstreept de geuite wenselijkheid en

noodzaak van scherpe maatregelen tegen de invoer en doorvoer van harddrugs. Zij maakt er daarbij op attent dat het in Nederland gemaakte onderscheid tussen soft- en harddrugs in steeds bredere kring begrip ondervindt.

Slot

Conform het eerder afgesproken schema voor de Contactplanbijeenkomsten spreken de delegaties thans af elkaar in de periode van 22 tot 31 mei 2000 in een reguliere Contactplanbijeenkomst te ontmoeten te Den Haag, waarbij aandacht wordt geschonken aan de gebruikelijke thema's, t.w. «staatkundige aangelegenheden», «financieel-economische aangelegenheden» en «sociaal-culturele en justitiële aangelegenheden».

Volgens het in 1997 afgesproken schema zullen daarna de volgende bijeenkomsten gehouden worden:

Jan 2001 – reguliere CP-bijeenkomst – Aruba;

Mei 2001 – thematische bijeenkomst – Nederland.

Jan 2002 – reguliere CP-bijeenkomst – Ned. Antillen.

Ook zullen er in bipartiet verband contactplanbijeenkomsten worden gehouden tussen de Nederlandse Antillen en Aruba.

Curaçao, 13 januari 2000